

**Να αγωνιστούμε για να απελευθερώσουμε και να ανακτήσουμε τα
σκλαβωμένα σήμερα εδάφη μας.
Παναγία Δέσποινα, λυπήσου μας...**

Η γιορτή της Κοίμησης της Θεοτόκου οδήγησε σήμερα τα βήματα μας στον ιερό τούτο χώρο, που η ευλάβεια των πατέρων μας αφιέρωσε στην Παναγία. Ήρθαμε εδώ για να αποθέσουμε μπροστά στο σεπτό εικόνισμά της τα άνθη της ευλάβειάς μας, να πάρουμε χάρη από τη χάρη της και να αντλήσουμε διδάγματα ζωής από τη δική της ζωή.

Γιατί η Παναγία είναι η προσφορά της ανθρωπότητας στο μέγα και ασύλληπτο μυστήριο της ενανθρώπισης του Υιού του Θεού προς σωτηρία του ανθρωπίνου γένους. Έγινε το όργανο και ο άχραντος χώρος μέσω του οποίου η αγάπη του Θεού για τον άνθρωπο εκδηλώθηκε κατά τρόπο ασύλληπτο στην ανθρώπινη διάνοια. Καταξιώθηκε λόγω της αρετής της να γίνει η «Θεοδόχος γαστέρα», να χωρέσει δηλαδή μέσα στα μητρικά της σπλάχνα τον αχώρητο Θεό. Έγινε έτσι «πλατύτερα ουρανών και πάσης κτίσεως τιμιώτερα», όπως σωστά τη χαρακτηρίζει ο υμνογράφος της Εκκλησίας μας.

Γι' αυτό και η αγία της μορφή δεν θα παύσει ποτέ να προβάλλει ως το αποκορύφωμα της χριστιανικής αρετής και ως το πιο επιβλητικό απ' όλα τα ανθρωπίνα πρότυπο για την πνευματική μας οικοδομή.

Ιδού γιατί η άχραντη προσωπικότητα της Παναγίας αποτελεί για μας, τους Χριστιανούς, το πιο προσφιλέσ πνευματικό καταφύγιο στις δύσκολες στιγμές

*Του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου
κ.κ. Χρυσοστόμου*

της καθημερινής μας ζωής. Γιατί στην αγία της μορφή βρίσκουμε οι άνθρωποι το φως της παρηγοριάς μέσα στα σκότων πολλών μας ταλαιπωριών. Το λιμάνι της γαλήνης και της ελπίδας μέσα στους κυματισμούς της πολυτάραχης πορείας μας πάνω στη γη. Την πηγή της ανακούφισης και της χαράς, όταν της παραχής οι άνεμοι και της θλίψης τα μαύρα σύννεφα καλύπτουν τις ημέρες μας. Το όνομά της, «Παναγία μου», είναι ο αχώριστος σύντροφος στις χαρές αλλά και στις λύπες μας.

Και όχι μόνο, στις δυσκολίες της προσωπικής μας ζωής η ευλάβεια του λαού μας τοποθέτησε την Παναγία ως πιο ασφαλές καταφύγιο, αλλά και στην Εθνική μας ιστορία της προβάλλει ως το πρόμαχο στους αγώνες μας για Ελευθερία και δικαιοσύνη. Γιατί από τότε που ο λαός της Κωνσταντινούπολης, αν και άοπλος, με την προσευχή στο ναό της και με την επίκληση τη βοήθειά της νίκησε και κατέστρεψε τις πάνοπλες ορδές των Αράβων, η Παναγία έγινε η υπέρμαχος στρατηγός του κινδυνεύοντος και αγωνιζόμενου γένους των Ελλήνων.

Γι' αυτό και σήμερα, που όχι μόνο η εθνική αλλά και η θρησκευτική μας επιβίωση απειλούνται θανάσιμα από τη συνεχιζόμενη εισβολή των Τούρκων και που αγωνιζόμαστε να κρατηθούμε πάνω στη γη τούτη που μας κληροδότησαν οι

πατέρες μας, ας στρέψουμε ευλαβικά τη σκέψη μας προς την πάναγνη μητέρα του Χριστού, την Παναγία, και ας την παρακαλέσουμε να γίνει και για μας υπέρμαχος στρατηγός στον αγώνα μας ενάντια στους σύγχρονους Αβάρους, που ήρθαν εδώ πάνοπλοι και άρπαξαν τη γη μας, ξεριζώσαν από τις πατρογονικές του εστίες το λαό μας και συλούν, λεηλατούν, καταστρέφουν και βεβηλώνουν τις εκκλησίες μας. Ναι, Χριστιανοί μου.

Είκοσι τρία χρόνια συμπληρώνονται σήμερα από την ημέρα, που οι Τούρκοι εισβολείς ολοκλήρωσαν την κατάληψη των εδαφών που μας άρπαξαν, και χώρισαν τη νήσο μας σε Βορρά και Νότο. Για είκοσι τρία ολόκληρα τώρα χρόνια ζούμε μέσα στο άγχος και την αγωνία. Οι ξεριζωμένοι αδελφοί μας νοσταλγούν τις πατρογονικές τους εστίες. Οι συγγενείς των αγνοουμένων με πόνο ψυχής αναμένουν να ξαναδούν ή τουλάχιστον να μάθουν για τους δικούς τους. Οι εγκλωβισμένοι της Καρπασίας αναμένουν με αγωνία την ημέρα που θα μας δουν να πηγαίνουμε εκεί ελεθερωτές να τους συναντήσουμε. Και εμείς όλοι ανησυχούμε βαθιά για το μέλλον της πατρίδας μας και του λαού μας.

Και τούτο γιατί δυστυχώς παρά τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, που απαιτούν την αποχώρηση των εισβολέων, παρά τις εκκλήσεις μας προς τη διεθνή αμφικτιονία για βοήθεια και ενεργό συμπάρασταση στην αποκατάσταση του δικαίου, η αρπαγή και η αδικία συνεχίζονται και η τουρκική κατοχή τείνει να εδραιωθεί και να μονιμοποιηθεί. Πρώτα γιατί εκείνοι, που μπορούν να βοηθήσουν, οι μεγάλες δυνάμεις, μένουν δυ-

στυχώς απαθείς μπροστά στην αδικία που διαπράττεται σε βάρος των μικρών χωρών και λαών. Για να αποδειχθεί έτσι πως ο εικοστός αιώνας, παρά την αιματοχυσία δύο παγκοσμίων πολέμων, δεν είναι, ως αναμενόταν, ο αιώνας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως τον οραματίστηκαν πολλοί, αλλά ο αιώνας των πιο απανθρώπων πράξεων. Τα διεθνή δικαστήρια και οι διεθνείς οργανισμοί, που συστήθηκαν, στάθηκαν ανίκανοι και ανίσχυροι να προστατεύσουν αποτελεσματικά τόσο τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσα στις κοινωνίες, όσο και τα εθνικά δίκαια και την ελευθερία των μικρών λαών. Και τούτο γιατί τα συμφέροντα των ισχυρών τίθενται πάνω από κάθε αρχή δικαίου και ηθικής και φράσσουν τους δρόμους που οδηγούν στην προάσπιση, στην επιβολή και στην επικράτηση της δικαιοσύνης ανάμεσα στους ανθρώπους, τους λαούς και τα έθνη.

Η απάθεια αυτή της ανθρωπότητας μπροστά στα όσα συμβαίνουν σήμερα σε βάρος των δικαίων των μικρών λαών, πρέπει να μας προβληματίσει σοβαρά. Όχι βέβαια για να οδηγηθούμε στην ηττοπάθεια και στην απόγνωση, αλλά για να συνειδητοποιήσουμε ότι πρώτιστα πρέπει να στηριζόμαστε στις δικές μας δυνάμεις και στις δικές μας προσπάθειες, για να μπορέσουμε να προασπίσουμε τα δικαιώματά μας. Πρέπει να θέσουμε τέρμα στις ψευδαισθήσεις ότι θα έρθουν οι οποιοδήποτε ξένοι να μας βοηθήσουν, αν εμείς δεν εγκαταλείψουμε την παθητική στάση και μοιρολατρεία με την οποία αντικρίζουμε την εξέλιξη του εθνικού μας θέματος. Πρέπει επί τέλους να συνειδητοποιήσουμε την ανάγκη να αναδιοργανώσουμε, να συστρα-

τεύσουμε και να συνενώσουμε όλες τις δυνάμεις μας, όλες τις δυνάμεις τους Έθνους μας, όχι μόνο προς εξουδετέρωση και αποτροπή των θανάσιμων κινδύνων που μας απειλούν, αλλά κι προς απελευθέρωση και ανάκτηση των σκλαβωμένων σήμερα εδαφών μας.

Ας μη μας παρασύρει, λοιπόν, σε εφησυχασμό η πρόσκαιρη λύση των οικονομικών προβλημάτων της ζωής στο τμήμα της νήσου που μας έμεινε ελεύθερο. Γιατί, αν οι εισβολείς μείνουν στο βόρειο τμήμα της πατρίδας μας, ή, ακόμη, αν οδηγηθούμε σε μια λύση, που θα επιτρέπει στην Τουρκία, άμεσα ή έμμεσα, φανερά ή συνεσκιασμένα, να χρησιμοποιεί ή να ελέγχει το βόρειο τμήμα της νήσου μας ως προγεφύρωμα στρατιωτικό ή πολιτικό, τότε, αλίμονο, ούτε αυτά που φτιάχνουμε και κτίζουμε σήμερα στο Νότο, στο τμήμα δηλαδή της νήσου που μας έμεινε ελεύθερο, θα είναι δικά μας και αύριο. Γιατί σε τέτοια περίπτωση ούτε ο Νότος θα μείνει ελεύθερος. Και μεις μια μέρα, αργά ή γρήγορα, ξεριζωμένοι από τη γη τούτη των πατέρων μας, άστεγοι και ακτήμονες, σέρνοντας μαζί μας τα ράκη της ντροπής και της αναξιοτήτάς μας, θα αναζητούμε, όσοι ζήσουμε, σε άλλη γη κατάλυμα για να κλαίμε απ' εκεί τη χαμένη πατρίδα μας.

Η συνεχής λοιπόν επαγρύπνηση, η επιστράτευση και η συστράτευση, ο βαθύς και συνεχής, βραχυπρόθεσμος και μακροπρόθεσμος προγραμματισμός, και κατ'εξοχή η ενότητα όλου του Ελληνισμού στον αγώνα μας, επιβάλλονται χωρίς οποιαδήποτε άλλη αναβολή ή καθυστέρηση. Και όλα αυτά ας μη θεωρηθούν ως μια ευκαιριακή συνθηματολογία.

Προβάλλουν ως έμεση και αδήριτη ανάγκη. Προβάλλουν κάτω από τις περιστάσεις, ως αναπόφευκτη απαίτηση της κοινής λογικής.

Για ενότητα, βέβαια, συσπείρωση και συστράτευση χάρη του εθνικού μας θέματος μιλούμε πολλοί. Δυστυχώς όμως δεν βλέπουμε όλοι μέσα από τον ίδιο φακό αυτήν την ενότητα. Ο καθένας βλέπει και επιδιώκει την ενότητα στα δικά του μέτρα και για τις δικές του επιδιώξεις. Γι' αυτό ούτε ενότητα επιτυγχάνεται, ούτε συσπείρωση και συστράτευση.

Το θέμα λοιπόν δεν είναι, αν πρέπει να μιλούμε για ενότητα, αλλά πώς μπορούμε να επιτύχουμε αυτή την ενότητα. Γιατί, αν επιδιώκουμε την ενότητα γύρω από πρόσωπα ή κόμματα, ματαιωνούμε. Η ενότητα πρέπει να επιδιωχθεί και μπορεί να επιτευχθεί γύρω από τη γραμμή και τους στόχους του αγώνα μας. Και στόχοι του αγώνα μας δεν είναι, δεν πρέπει και δεν μπορεί να είναι οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση διχοτομική λύση όπως είναι η λεγόμενη διζωνική ομοσπονδία, αλλά η απελευθέρωση κάθε γωνιάς της σκλαβωμένης γης μας, η ανάκτηση των πατρογονικών μας εστίων και η ενοποίηση όλης της Κύπρου.

Δυστυχώς με τις διαδικασίες στις οποίες επιτηδείως μας παρέσυραν, αγαπητοί μου, νοθεύθηκε σήμερα ο αγώνας μας. Από αγώνας απελευθερωτικός, έγινε αγώνας συνοριακών διευθετήσεων και εδαφικών διαχωρισμών. Ιδέες Κουεγιάρ, ιδέες Γκάλι, μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης, όλα αυτά αποβλέ-

πουν στον εδαφικό διαχωρισμό. Και τούτο γιατί, κινούμενοι απρογραμμάτιστα, αφήσαμε ουσιαστικά χωρίς πραγματική αντίσταση την εξεύρεση λύσεως στις οποιεσδήποτε εισηγήσεις των ξένων. Τη λύση της ομοσπονδίας την καταστροφική, κατά τη γνώμη μας, και μη λειτουργήσιμη αυτή λύση, καταντήσαμε να την υψώνουμε ως παντιέρα του αγώνα μας για να δώσουμε έτσι το δικαίωμα στην τουρκική πλευρά να την απορρίπτει ουσιαστικά και να επιδιώκει συνομοσπονδία. Αλλά, όσοι τουλάχιστο ανησυχούμε για το μέλλον, ας προσέξουμε. Σαν δεχθούμε το διαχωρισμό της νήσου μας σε δυο ζώνες, το να μιλούμε για επάνοδο όλων των προσφύγων στις πατρογονικές τους εστίες και για δικαίωμα ελεύθερης εγκατάστασης αποτελεί αυταπάτη, αν όχι και συνειδητή εξαπάτηση του λαού. Γιατί τέτοια επάνοδος και τέτοια ελεύθερη εγκατάσταση μετά το διαχωρισμό της νήσου μας σε δυο ζώνες, δεν μπορεί να είναι δικαίωμα εφαρμόσιμο, έστω και αν θεωρητικώς αναγνωρισθεί, γιατί εξ εαυτού τίθεται εκτός πραγματικότητας.

Χρειάζεται λοιπόν επανατοποθέτηση του εθνικού μας θέματος για να απαλλαγεί το δίκαιο του αγώνα μας από τη νοθεία, που επεσώρευσε στην ουσία του ο μακρός και άκαρπος διακοινοτικός διάλογος. Χρειάζεται να προβληθεί και πάλιν το θέμα μας γνήσιο στο διεθνές προσκήνιο, ως θέμα εισβολής, αρπαγής και κατοχής από ξένη χώρα των εδαφών ενός ανεξαρτήτου κράτους, μέλους των Ηνωμένων Εθνών, και ως θέμα παραβίασης και καταπάτησης του διεθνούς δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του λαού μας. Χρειάζεται να προβληθεί ως

θέμα ελευθερίας και δικαιοσύνης για όλη την Κύπρο και για όλο το λαό της και όχι ως θέμα διακοινοτικής διαφοράς ή ως θέμα συνορικών αναπροσαρμογών μεταξύ των εδαφών που άρπαξαν και κατέχουν οι εισβολείς και εκείνων που έμειναν ελεύθερα.

Υπάρχει λοιπόν η σταθερή βάση για την ενότητα όλων των Ελλήνων όλων εκείνων τουλάχιστον που βλέπουν τον αγώνα ως απελευθερωτικό όλης της σκλαβωμένης γης μας και ως αγώνα πλήρους αποκατάστασης των παραβιαζομένων δικαιωμάτων του λαού μας. Και είναι η βάση τούτη η επάνοδος χωρίς περαιτέρω χρονοτριβή εις την ουσίαν του θέματος, ήτοι στην ανυποχώρητη απαίτησή μας για αποχώρηση όλων των κατοχικών δυνάμεων και όλων των εποίκων, για επιστροφή των προσφύγων στις εστίες τους, για ανεύρεση των αγνοουμένων και για αποκατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους τους νόμιμους κατοίκους της Κύπρου. Αυτή άλλωστε τη ρύθμιση απαιτούσαν και τα βασικά ψηφίσματα του Διεθνούς Οργανισμού, στην παραμέριση δυστυχώς των οποίων συμβάλαμε και μεις παρασυρθέντες σ' ένα ατέρμονα διακοινοτικό διάλογο πάνω σε άλλες βάσεις.

Πάνω λοιπόν σ' αυτή τη γραμμή, ας συμφωνήσουμε όλοι, ειλικρινά, τίμια, ανυστερόβουλα, χωρίς πολινωδίες και παρασπονδίες, χωρίς συμφεροντολογικούς, προσωπικούς ή κομματικούς, υπολογισμούς. Έτσι η ενότητα όλων των δυνάμεων του λαού μας θα παύσει να είναι σύνθημα. Θα γίνει πράξη και βίωμα αλλά και ακαταμάχητη και ακατάλυτη δύναμη στον αγώνα μας, πάνω στην οποία θα

συντρίβονται όλες οι ξένες δολοπολικίες και τουρκόφιλες προσπάθειες και παγίδες Μόνο έτσι, σαν όλος ο Ελληνισμός συστρατευθεί ενωμένος στην κοινή γραμμή και για τους κοινούς στόχους θα μπορέσουμε να γίνουμε υπολογίσιμοι και πειστικοί σε εχθρούς και σε φίλους και αποφασιστικά να διεκδικήσουμε την αποκατάσταση των δικαίων μας. Μόνο έτσι θα επιτύχουμε την απελευθέρωση των εδαφών μας, θα ανακτήσουμε τις πατρογονικές μας εστίες και θα ξαναλειτουργήσουμε τις βεβηλωμένες και ερειπωμένες σήμερα εκκλησίες μας

Έλληνες της Κύπρου,

Αφήστε να ξαναζήσει μέσα σας το ανίκητο και αθάνατο πνεύμα της φυλής. Τα μίση, τα πάθη, τις διαμάχες παραμερίστε. Ο εχθρός караδοκεί, χλευάζει και ελπίζει. Ας μην του δώσουμε ξανά την ευκαιρία. Ας τον απογοητεύσουμε. Η ελληνική αρετή να ξαναοηθεί μέσα μας κατακόρυφη και να μας κατευθύνει. Όλων οι σκέψεις και όλων οι καρδιές να σμίξουν πάνω στις επάλξεις του αγώνα για την εθνική επιβίωση, για την πίστη, για την ελευθερία, για την εθνική τιμή και αξιοπρέπεια. Κι αν οι εχθροί μας είναι πολλοί, θα γίνουμε εμείς πολλαπλάσιοι, με τη δύναμη αυτής της ενότητας. Κι αν οι εχθροί μας είναι ισχυροί, θα γίνουμε εμείς πανίσχυροι με την ακαταμάχητη δύναμη του δικαίου μας και το αδάμαστο της ελληνικής μας ψυχής. Και αν οι ισχυροί της γης ευλογούν την αδικία, για τα συμφέροντά τους, ας μην το ξεχνούμε, πως πάνω από κάθε ισχυρό και αδύνατο, υπάρχει ο παντοδύναμος και δικαιοκρίτης Θεός, που δεν είναι δυνατόν παρά

να ευλογήσει αυτούς που ελπίζουν σ' Αυτόν και αγωνίζονται για το δίκαιο.

Με αυτές τις σκέψεις και με αυτή την πίστη, Έλληνες Χριστιανοί, ας διεξάγουμε τον αγώνα μας. Πιστοί στο Θεό, αδούλωτοι στην ψυχή, αδούλωτοι στο πνεύμα και στο φρόνημα, όπως μας το επιβάλλει η Χριστιανική μας πίστη, η Εθνική μας καταγωγή, αλλά και η μακράιωνη ιστορία της φυλής και παράδοση. Αγωνάτιστοι μπροστά στις δυσκολίες και στις αντιξοότητες. Άγρυπνοι και ορθοί πάντα πάνω στις επάλξεις μέχρι τη νίκη, μέχρι τη δικαίωση.

Ας επικαλεσθούμε συμπαράσταση στον αγώνα μας τούτο τη βοήθεια του Θεού και τη χάρη της Παναγίας, που σε χρόνους δύσκολους στάθηκε η καταφυγή και η πρόμαχος του αγωνιζομένου έθνους μας.

Πανάχραντε Δέσποινα,

Μπροστά στα άχραντα πόδια σου καταθέτουμε το φόρτο των βιοτικών μας μεριμνών και των ανησυχιών μας. Στήριζε με τη χάρη σου τις αδύνατες ψυχές μας. Ενίσχυέ μας στον πνευματικό αγώνα, που ως οπαδοί του Υιού σου καθημερινά διεξάγουμε μέσα στον κόσμο τούτο της ύλης και της αμαρτίας. Γαλήνεψε, Παναγία μου, τα κύματα της πολυτάραχης ζωής μας και ως φιλόστοργος Μητέρα του Δεσπότη Χριστού και Κυβερνήτη του σύμπαντος πρέσβευε, ίνα μη για τις αμαρτίες μας, επιτρέψει την υποδούλωση της πατρίδας και του λαού μας.

Ναί, Παναγία Δέσποινα, λυπήσου μας και γίνε για μας για άλλη μια φορά η